

8.1.2024

Työ- ja elinkeinoministeriö

Asia: VN/23899/2023

ARVIOMUISTIO PÄÄSTÖKAUPPADIREKTIIVIN TOIMEENPANOSTA - UUSI EU:N FOSSIILISTEN POLTTOAINEIDEN JAKELUA KOSKEVA PÄÄSTÖKAUPPA

Suomen Kiinteistöliitto ry kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi.

Suomen Kiinteistöliitosta

Suomen Kiinteistöliitto ry (Kiinteistöliitto) on kiinteistönomistajien edunvalvoja ja kiinteistöalan asiantuntijaorganisaatio. Kiinteistöliittoon kuuluu 23 alueellista kiinteistöyhdistystä, joiden jäsenkunta muodostuu pääsiallisesti asunto-osakeyhtiöistä. Kiinteistöliiton jäsenkuntaan kuuluu myös mm. kuntien omistamia ja yleishyödyllisiä vuokraloyhteisöjä. Alueellisten kiinteistöyhdistysten jäsenistöön kuuluu yhteensä n. 32 000 asunto- ja kiinteistöosakeyhtiötä.

Lisäksi Kiinteistöliittoon kuuluu Suomen Vuokranantajat ry, jossa on jäsenenä noin 22 000 yksityishenkilöä tai muuta tahoa, jotka vuokraavat asuin- ja liikehuoneistojaan asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöissä.

Jäsenkuntamme piiriin kuuluu arviolta noin 2 miljoonaa suomalaista.

Yleistä arviomuistiosta

Päästökauppadirektiivin päivityksellä pyritään vastaamaan kiristyneisiin päästövähennystavoitteisiin päivittämällä yleisen päästökaupan 2030 päästövähennystavoite 62 prosenttiin verrattuna vuoden 2005 päästöihin sekä laajentamaan yleisen päästökaupan vaikuttavuutta uusille toimialoille, joille luodaan uusi päästökauppajärjestelmä. Laajennetun päästökauppa koskee fossiilisten polttoaineiden jakelijoita eikä polttoaineiden loppukäyttäjiä. Järjestelmän piiriin kuluvat tieliikenne, rakennusten erillislämmitys, rakentaminen sekä nykyisen yleisen päästökaupan ulkopuolinen teollisuus sekä rakentaminen.

Uuden fossiilisen polttoaineen jakelua koskevan päästökauppajärjestelmän yhteydessä on sovittu myös uuden Sosiaalisen ilmatorahaston (Social Climate Fund, SCF) perustamisesta. Rahaston tavoitteena on vähentää päästökauppajärjestelmän aiheuttaman hinnannousun myötä koituvia negatiivisia vaikutuksia haavoittuvassa asemassa oleville kotitalouksille, mikroyrityksille ja liikenteen käyttäjille sekä edistää irtautumista fossiilisista polttoaineista. Rahaston kesto on vuosille 2026–2032 ja se rahoitetaan uusista huutokauppatuloista ja kansallisella osarahoituksella.

8.1.2024

Työ- ja elinkeinoministeriön arviomuistiossa (23.11.2023) käsitellään päästökauppajärjestelmän ja päästövähennysten nykytilaa sekä esitellään ehdotuksia uuden päästökauppajärjestelmän kansallista toimeenpanoa varten.

Kiinteistöliiton lausunto

Kiinteistöliitto tunnistaa tarpeen asumisen päästöjen vähentämiseksi osana vaikuttavaa ilmastotyötä. Noin 30 prosenttia kaikista päästöistä syntyy ja 40 prosenttia käytetystä energiasta kulutetaan rakennuksissa. Noin puolet tästä energiasta käytetään asuinrakennuksissa. Suomalaisten hiilijalanjäljestä noin 30 prosenttia muodostuu asumisesta.

Päästökauppa on todistetusti tehokas markkinaehtoinen tapa edistää päästöjen kokonaisvaltaista vähentämistä. Päästökauppajärjestelmässä päästöille asetetaan enimmäismäärä ja sallitut päästöt huutokaupataan. Ajan myötä päästöoikeuksien määrää vähennetään eli päästöjen enimmäismäärää supistetaan, jolloin myös mahdollisten päästöjen kokonaismäärä vähenee. Markkinamekanismin myötä päästöoikeuksille muodostuu hinta, mikä kannustaa vähentämään energiankulutusta, parantamaan energiatehokkuutta ja lisäämään päästöttömien energioiden osuutta energijärjestelmässä.

Esitys, jossa polttoaineen loppukäyttäjä pyritään tunnistamaan ennakkoon vaikuttaa käytännössä hyvin vaikealta ja byrokraattiselta tavalta soveltaa direktiiviä Suomessa, eikä se sovellu nykyjärjestelmään. Malli vaatisi huomattavia taloudellisia panostuksia polttoaineiden jakelijoilta jakeluinfrastruktuuriin ja kalustoon. Toteutustavasta riippuen myös loppukäyttäjälle voi syntyä merkittäviä uusia velvoitteita, joiden seuraaminen ja mahdollisten rikkeiden sanktioiminen näyttäytyy raskaana ja toimimattomana mallina.

Kiinteistöliitto katsoo, että direktiivin soveltamisalan laajentaminen kaikkiin nestemäisiin ja kaasumaisiin polttoaineisiin on edellä mainittua vaihtoehtoa huomattavasti selkeämpi ja toteutuskelpoisempi malli. Se on toteutettavissa nykyisessä järjestelmässä ilman merkittäviä muutoksia infraan, eikä se luo ylimääräistä hallinnollista taakkaa loppukäyttäjälle. Oleellista on välttää uusia hallinnollisia velvoitteita ja monimutkaisia rakenteita, joiden linkaari voi jäädä lyhyeksi.

Kiinteistöliitto ei myöskään pidä perusteltuna, että esimerkiksi huviveneily jätettäisiin soveltamisen ulkopuolelle. Toimenpiteiden yleisen hyväksyttävyyden kannalta on olennaista, että fossiilisia polttoaineita kuluttavia vapaa-ajan aktiviteetteja kohdellaan samalla tavalla kuin esimerkiksi asumista, joka on välttämättömyys ja perustuslain turvaama perusoikeus.

Samoin hintavaikutuksen osittaista hyvittämistä on syytä tarkastella kohdennetusti ja huolellisen arvioinnin pohjalta. Hyvitysmallin pitäisi olla mahdollisimman yksinkertainen ja vähän hallinnollista taakkaa (kustannuksia) lisäävä. Päästökauppataloja pitää kohdentaa erityisesti heikoimmassa asemassa

8.1.2024

olevien kotitalouksien ja taloyhtiöiden tilanteen helpottamiseen. Huomionarvoista on, että hyvityksen tarkoitus ole heikentää päästökaupan tavoiteltuja kannustimia, vaan auttaa välttämään kohtuuttomia tilanteita ja edistää puhdasta siirtymää.

Uudistuksessa on huomioitava se, miten taakanjakosektorin päästövähennyksiä tavoittelevaa sääntelyä ja verotusta kehitetään kokonaisuutena, jotta uudistuksilla ei vaikeuteta heikoimmassa asemassa olevien kotitalouksien asemaa ja samalla pidetään huolta yritysten kilpailukyvyistä. Pällekkäisiä ohjauskeinoja pitää välttää.

Kiinteistöliitto yhtyy Energiaviraston lausunnossa esitettyyn huomioon siitä, että uusista päästökaupan velvoitteista säädettäessä on oltava yksiselitteistä, keihin veloitteet kohdistuvat. Osakkaista koostuva asunto-osakeyhtiö on polttoaineiden loppukäyttäjä, eikä jakelijoita koskevien velvoitteiden tule kohdistua asunto-osakeyhtiöihin.

Lopuksi Kiinteistöliitto katsoo, että määräaikaista CO₂-veroon perustuvaa lykkäystä ei pidä hyödyntää. Arviomuistion perusteella siihen liittyy enemmän riskejä kuin hyötyjä. Uudetta sääntelyä laadittaessa on keskeistä sen ennakoitavuus ja kustannustehokkuus. Arviomuistion perusteella lykkäys ei poistaisi direktiivistä johtuvia velvoitteita, eikä ole selvyyttä, täyttävätkö Suomen nykyinen verojärjestelmä ja hiilidioksidivero lykkäyksen edellyttämät kriteerit.

Kunnioittavasti

SUOMEN KIINTEISTÖLIITTO RY

Petri Pylsy
johtava asiantuntija (energia ja ilmasto)

Janne Salakka
yhteiskuntasuhdepäällikkö